

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Aanpassing kostenverdeelsleutel VRGZ
Portefeuillehouder:	G.D. Renkema
Datum college besluit:	19 augustus 2025
Behandelend ambtenaar:	M. van de Bergh-Butselaar
Registratienummer:	GZDGCB2101598/2101978

Inleiding

In samenwerking met de deelnemende gemeenten is een herziening van de kostenverdeling binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna: VRGZ) in gang gezet. De aanleiding hiervoor was een verzoek van de gemeente West Betuwe, die wees op verouderde parameters in de bestaande verdeelsleutel. Een extern onderzoeksbureau, Gemeentekas, concludeerde dat de huidige systematiek niet meer voldoet aan bestuurscriteria zoals rechtvaardigheid, duurzaamheid en regionale solidariteit.

Op basis van dit onderzoek adviseert Gemeentekas om voortaan de verdeling van gemeentelijke bijdragen volledig te baseren op het gemeentefonds (cluster crisisbeheersing en brandweer), met een ingroeiperiode van vijf jaar vanaf 2027. Deze overgang moet niet-lineair verlopen, waarbij gemeenten met een stijging geleidelijk worden belast, en gemeenten met een daling eerder voordeel ondervinden.

Het Algemeen Bestuur heeft op 3 juli 2025 een voorgenomen besluit genomen om deze nieuwe verdeelsleutel te hanteren vanaf 2027. Gemeenteraden worden nu uitgenodigd om hun zienswijze kenbaar te maken over dit voorstel, conform artikel 11a, lid 5 van de Gemeenschappelijke Regeling VRGZ.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van de gemeente Culemborg besluit:

1. De zienswijze Aanpassing kostenverdeelsleutel Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (GZDGCB2101598/2102045) aan het Dagelijks Bestuur te versturen.

Argumenten

1.1 Verouderde verdeelsleutel voldoet niet meer aan de gestelde criteria.

De huidige verdeelsleutel is gebaseerd op gegevens uit 2013, 2015 en 2016 en is sindsdien niet geactualiseerd. Hierdoor sluit de verdeling van de gemeentelijke bijdragen niet meer aan bij de actuele situatie. De verdeelsleutel voldoet niet langer aan de in 2017 vastgestelde criteria zoals rechtvaardigheid, duurzaamheid, en bevordering van regionale solidariteit.

1.2 Grote verschillen in gemeentelijke bijdragen zonder actuele grondslag.

Door het ontbreken van actualisatie zijn er aanzienlijke verschillen ontstaan in de bijdragen per inwoner tussen gemeenten. Gemeenten met een groeiend inwonertal of hogere inkomsten uit het gemeentefonds dragen relatief te weinig bij, terwijl andere gemeenten juist onevenredig veel bijdragen. Dit leidt tot een scheve verdeling van lasten.

1.3 Toenemende kosten voor vastgoed en brandweezorg vragen om eerlijke verdeling.

De komende jaren nemen de kapitaallasten voor vastgoed en de kosten voor brandweezorg toe. De huidige verdeelsleutel zorgt ervoor dat deze lasten onevenredig drukken op gemeenten die hun voorzieningen al op orde hadden. Een nieuwe verdeelsleutel voorkomt dat deze gemeenten structureel benadeeld worden.

1.4 Breed bestuurlijk draagvlak voor herziening op basis van draagkracht.

Tijdens het regionale traject is gebleken dat er bestuurlijk draagvlak bestaat voor een verdeelsleutel gebaseerd op het verdeelprincipe 'draagkracht', waarbij de gemeentelijke bijdragen worden afgestemd op de inkomsten uit het gemeentefonds (subcluster Crisisbeheersing en Brandweer). Dit sluit aan bij de werkwijze van de meeste andere veiligheidsregio's in Nederland.

1.5 Geleidelijke invoering voorkomt financiële schokken.

Door te kiezen voor een ingroeimodel met een overgangsperiode van vijf jaar, worden financiële effecten voor individuele gemeenten gespreid in de tijd. Dit maakt de invoering bestuurlijk en financieel beheersbaar.

1.6 Eenvoudige en controleerbare implementatie.

De voorgestelde verdeelsleutel is gebaseerd op objectieve en jaarlijks beschikbare gegevens uit het gemeentefonds. Dit maakt de systematiek transparant, eenvoudig te actualiseren en goed uitlegbaar aan raden en colleges.

Kanttelingen

1.1 Beperkte actualiseerbaarheid van historische kosten.

Eén van de drie componenten van de huidige verdeelsleutel, de historische kosten uit 2013, kan niet meer worden geactualiseerd. Dit beperkt de mogelijkheid om een volledig actuele verdeelsleutel te hanteren. Hoewel de nieuwe verdeelsystematiek deze component loslaat, blijft het een aandachtspunt in de vergelijking met eerdere bijdragen.

1.2 Herverdeeleffecten kunnen lokaal gevoelig liggen.

De overgang naar een nieuwe verdeelsleutel leidt tot herverdeeleffecten: sommige gemeenten gaan meer bijdragen, anderen minder. Dit kan lokaal tot bestuurlijke of politieke discussie leiden, zeker in gemeenten waar de bijdrage substantieel stijgt. De voorgestelde ingroeivariant verzacht dit effect, maar neemt het niet volledig weg.

1.3 Afhankelijkheid van gemeentefondsverhoudingen.

De voorgestelde verdeelsleutel is gebaseerd op het subcluster Crisisbeheersing en Brandweer van het gemeentefonds. Hoewel dit een objectieve en breed gedragen basis vormt, blijft het gemeentefonds onderhevig aan herijkingen en beleidswijzigingen vanuit het Rijk. Dit kan in de toekomst opnieuw tot verschuivingen leiden in de bijdragen per gemeente.

1.4 Complexiteit in communicatie richting raden.

De systematiek achter de nieuwe verdeelsleutel is inhoudelijk goed onderbouwd, maar kan als complex worden ervaren door raadsleden. Heldere communicatie en toelichting zijn essentieel om draagvlak te behouden en misverstanden te voorkomen.

1.5 Beperkte invloed op totale kostenontwikkeling VRGZ.

De herziening van de verdeelsleutel heeft uitsluitend betrekking op de verdeling van de gemeentelijke bijdragen, niet op de totale omvang van de begroting van de VRGZ. Stijgende kosten, bijvoorbeeld door vastgoedvervanging of personeelslasten, blijven een gezamenlijke opgave voor alle gemeenten.

Kosten, Baten, Dekking

1. Kosten.

De bijdrage van Culemborg aan de VRGZ blijft onder de nieuwe verdeelsleutel nagenoeg gelijk. In de ingroeivariant is sprake van een minimale daling van circa € 6.000 in 2031. Gedurende de ingroeiperiode (2027–2031) blijft de jaarlijkse bijdrage stabiel op ongeveer € 2.383.322, met een kleine afrondingscorrectie in het laatste jaar.

Samenvatting ¹

Jaar	Oude bijdrage	Nieuwe bijdrage	Verschil
2026	€2.383.322	€2.383.322	€0
2027	€2.383.322	€2.383.322	€0
2028	€2.383.322	€2.383.322	€0
2029	€2.383.322	€2.383.322	€0
2030	€2.383.322	€2.383.322	€0
2031	€2.383.322	€2.377.260	– €6.062

Er zijn geen aanvullende uitvoeringskosten of incidentele lasten voor de gemeente Culemborg gemeld in de najaarsrapportage of in de informatienotitie aan de raad.

2. Baten.

De baten zijn indirect van aard en bestaan uit:

- Een eerlijkere en transparantere verdeling van de kosten over de deelnemende gemeenten, gebaseerd op actuele gegevens uit het gemeentefonds.
- Voorkomen van toekomstige disproportionele lasten voor de gemeente Culemborg, doordat de nieuwe verdeelsleutel beter aansluit bij het risicoprofiel en de draagkracht van de gemeente.
- Beheersbaarheid van de begroting, doordat de jaarlijkse actualisatie van de verdeelsleutel voorspelbaar en controleerbaar is.

3. Dekking.

De bijdrage aan de VRGZ is reeds opgenomen in de reguliere begroting van programma – Veiligheid. De minimale daling in 2031 van € 6.062 kan worden beschouwd als een structureel voordeel voor de begroting.

Er is op dit moment geen noodzaak tot aanvullende dekking of herschikking van budgetten. Eventuele toekomstige aanpassingen worden meegenomen in de reguliere P&C-cyclus.

¹ Deze bedragen hebben betrekking op de begroting 2024, waarbij de daling in 2031 marginaal is en veroorzaakt wordt door afronding in de ingroeibijdrage.

Personele en/of Juridische gevolgen

1. Personele gevolgen.

De herziening van de kostenverdeelsleutel heeft géén directe personele gevolgen voor de gemeente Culemborg. De uitvoering en verwerking van de nieuwe verdeelsystematiek kunnen binnen de bestaande capaciteit worden opgevangen. Wel vraagt de jaarlijkse actualisatie van de verdeelsleutel om structurele afstemming binnen de P&C-cyclus, waarvoor beperkte ambtelijke inzet nodig blijft.

2. Juridische gevolgen.

Er zijn geen juridische belemmeringen verbonden aan het vaststellen van de nieuwe verdeelsleutel. De besluitvorming vindt plaats binnen de kaders van de Gemeenschappelijke Regeling VRGZ. De gemeenteraad wordt via dit voorstel in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op het voorgenomen besluit van het Algemeen Bestuur van de VRGZ. Er is geen sprake van een wijziging in de juridische positie van de gemeente Culemborg binnen de regeling.

Communicatie en Burgerparticipatie

Niet van toepassing.

Bijlagen:

1. Zienswijze Aanpassing kostenverdeelsleutel VRGZ (GZDGCB2101598/2102045)
 2. Raadsbrief onderzoek kostenverdeelsleutel (GZDGCB2101598/2102065)
 3. Eindrapport kostenverdeelsleutel VRGZ (GZDGCB2101598/2101615)
-

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB2101598/2101978

De gemeenteraad van de gemeente Culemborg besluit:

1. De zienswijze Aanpassing kostenverdeelsleutel Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (GZDGCB2101598/2102045) aan het Dagelijks Bestuur te versturen.
-

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 25 september 2025.

De griffier

De voorzitter

D. van der Harst

G.D. Renkema